

Na webu (konkrétně na německé Wikipedii) jsem narazil na stránku popisující historii firmy Zeuke. V článku naleznete zmínky o vývoji firmy od prvních dní prakticky až do období, kdy firmu převzal Hans-Jürgen Tillig. Toto téma mě velice zajímá, pokusil jsem se tedy o volný, ale v rámci možností dosti přesný překlad do češtiny. Věřím, že toto téma zaujme i další čtenáře a českou podobu článku přivítají.

Zeuke & Wegwerth

Firma **Zeuke & Wegwerth KG** byl východoněmecký výrobce modelové železnice, který v Berlíně - Prenzlauer Berg produkoval v letech 1946 – 1993 modely převážně ve velikosti TT. V roce 1972 byla firma znárodněna a její název se změnil na **Berliner TT Bahnen** (BTTB). Německý převrat přežila jen o pár let. Po krachu v roce 1993 byla společnost opět zprivatizována a přejmenována na **Berliner TT Bahnen Pils GmbH & Co. KG**.

Berlínská firma **Zeuke & Wegwerth** vyráběla od konce roku 1946 elektromechanické hračky (například lodě) a zboží pro modelovou železnici pro velikost 0. V roce 1956 firma přijala státní účast. Dosavadní vedení – Werner Zeuke a Helmut Wegwerth – se stali komplementáři a vedoucími této komanditní společnosti, na níž přispíval stát.

V roce 1957 začala firma po úspěchu západoněmecké firmy Rokal produkovat železniční modely ve velikosti TT. V témže roce byly na jarním veletrhu v Lipsku představeny mimo jiné modely parní lokomotivy BR 23 DR a motorové lokomotivy V200 DB, a to včetně kolejiva a návěstidel. V následujícím roce se zboží objevilo na pultech obchodů. Po úspěšném vstupu na pole velikosti TT firma v roce 1960 nejprve utlumila a později zastavila produkci modelů ve velikosti 0, ale i dalších výrobků, které nespádaly do odvětví modelové železnice. Díky zvýšené poptávce po modelové velikosti TT se firma v roce 1965 přesunula z Grünauer Straße v Berlíně-Köpenick do větších budov na Storkower Straße v Prenzlauer Berg/Lichtenberg, kde zůstala zhruba do poloviny 90. let.

V roce 1966 poprvé vyšel vlastní časopis Modellbahn-Praxis, téhož roku začala spolupráce se západoněmeckým zásilkovým obchodem Quelle, který do roku 1990 ve svém katalogu nabízel speciálně vyrobené modely železniční správy DB.

Berliner TT Bahnen (BTTB)

V roce 1972 byla firma Zeuke & Wegwerth znárodněna a přejmenována na **VEB Berliner TT Bahnen** (BTTB). Logo TT bylo nadále zachováno a zejména pro export bylo pro doplnění používáno i slůvko Zeuke. Společnost vyráběla především pro domácí trh, tedy hlavně vozidla správy DR. Pro získání deviz však probíhal též export, a to zejména do tehdejší Německé spolkové republiky pro společnost Richard Schreiber ve Fürthu, ale také třeba do Belgie a Velké Británie. Pro dosažení odpovídající prodejnosti na těchto trzích byly vyráběny i modely některých západoevropských železničních správ, např. V200 DB a pro Belgii a Skandinávii lokomotiva Nohab AA16 (zelená SNCB a tmavě červená DSB). Výroba některých modelů probíhala i v kooperaci s dalšími firmami, jako např. VEB Plastspielwaren Berlin (BR 130, Nohab), VEB Eisenbahn-Modellbau Zwickau (BR 211/242, Bobina), VEB Modellbahn Oybin (patrová jednotka, čtyřosý kotlový vůz), Dietzel Leipzig (vůz pro přepravu zvířectva, nádobový vůz na kyselinu), VEB Modellspielwaren Halle (návěstidla), VEB Modellbahn-Zubehör Glachau (přejezd se závorami s elektromagnetickým pohonem). Koncem roku 1980 společnost prodávala kvůli nedostatku deviz v NDR modely do západní Evropy pod výrobní cenou, což vedlo k jejímu zadlužení.

Reprivatizace

V červnu roku 1990 byla společnost znovu privatizována a přejmenována na **Berliner TT-Bahnen Zeuke GmbH**. Vedoucím obchodu byl za podpory Henninga Schauera zvolen Werner Zeuke. Během krátké doby byly mnohé modely přepracovány a přibýly zejména nové barevné mutace. Stejně tak přibýly nové velké projekty. První (nové) ekonomické problémy přišly v roce 1991, kdy došlo po sjednocení Německa ke ztrátě kupní síly ve spolkových zemích. Zároveň došlo k masivnímu výprodeji zásob za minimální ceny. V roce 1991 z firmy odešel Werner Zeuke. Novým generálním ředitelem se stal Carlo Parisel. Tyto události doprovázela velká mediální kampaň a v roce 1992 přišel pokus o expanzi na TT trhy v USA. Dne 1. července společnost převzala výrobce příslušenství pro modelovou železnici, firmu VERO z Olbernhau. Nové projekty pokračovaly velkými kroky, např. podpora výroby speciálních modelů a různých sponzorských aktivit.

Insolvence v Berlíně a přesun do závodu v Sebnitz

Naprosto nečekaně oznámilo vedení BTTB Zeuke GmbH na základě vysokého zadlužení a tříměsíční platební neschopnosti konkurz. V rámci insolvenčního řízení převzal firmu v roce 1993 majitel společnosti Mattra GmbH Hans-Jürgen Tillig ze Sebnitz. Pod novým obchodním názvem **Berliner TT Bahnen Pils GmbH & Co. KG** se skrývaly bývalé firmy Pils a Mattra ze Sebnitz a BTTB Zeuke z Berlína. Ještě v roce 1993 se společnost přejmenovala na **Tillig Bahnen und Gleise GmbH & Co. KG** a přesunula se do Sebnitz, viz další kapitola. Část výroby a prodeje zůstala ještě několik let v Berlíně, avšak původní značka se již stala minulostí.

TILLIG Modellbahnen GmbH & Co. KG

Firma TILLIG Modellbahnen GmbH & Co. KG je německým výrobcem modelové železnice. Je největším výrobcem ve velikosti TT s velmi širokou nabídkou modelů mnoha železničních správ a též příslušenství. Mimo to se v menší míře věnuje výrobě modelů ve velikosti H0, H0e a H0m. Společnost sídlí v saském městě Sebnitz nedaleko českých hranic, v těsném sousedství Dolní Poustevny.

V roce 1991 přebral Hans-Jürgen Tillig v Sebnitz firmu Pils Modellgleis, která se doposud se svými dvanácti zaměstnanci věnovala výrobě flexibilního a modelového kolejiva pro velikost H0. V rámci rozšíření výroby proběhly investice do vývoje modelového kolejiva i pro velikost TT. Zároveň Hans-Jürgen Tillig založil společnost Mattra, v níž probíhal vývoj a výroba lokomotiv a vozů TT, např. BR 218 DB nebo první modelová podoba lokomotivy V200 DR (u nás známé jako Sergej).

Dne 1. září 1993 získal Tillig v rámci konkurzního řízení kdysi dominantní firmu na poli TT, bývalou Berliner TT Bahnen, a přesunul výrobu do Sebnitz, čímž položil základní kámen pro dnešní výrobní závod. Nová značka **Berliner TT Bahnen Pils GmbH & Co. KG** zastřešila tři bývalé firmy, tedy Pils a Mattra ze Sebnitz a BTTB Zeuke z Berlína.

V dalším období se firma věnovala modernizaci výroby a přepracování původních modelů BTTB, které odpovídaly technickým normám z 60. a 70. let. Po několika problémových letech zaznamenala velikost TT opět vzestup a stala se jednou z nejrozšířenějších modelových velikostí ve východní i západní části Německa. Koncem 90. let byla navázána spolupráce s rakouskou firmou Roco, v roce 2000 Tillig převzal konkurenční společnost JaTT. Výroba bývalých modelů JaTT byla v roce 2004 přenesena na partnerskou společnost Modellbahnmanufaktur Sebnitz. V roce 2001 převzal Tillig distribuční práva a sortiment společnosti Sachsenmodelle, žitavského výrobce modelů ve velikosti H0, který se ocitl v platební neschopnosti. Díky tomuto kroku si Tillig mohl ještě více upevnit své postavení na trhu.

V roce 2009 Hans-Jürgen Tillig firmu ze zdravotních důvodů opustil.

- <http://de.wikipedia.org/wiki/Zeuke>
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Tillig>
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Rokal>
- http://de.wikipedia.org/wiki/Nenngr%C3%B6%C3%9Fe_TT
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Sachsenmodelle>
- <http://de.wikipedia.org/wiki/Roco>